

Govori:

Patricija Zlatunić

Poštovani Predsjedniče Sabora, kolegice i kolege zastupnici,

U ime Kluba zastupnika Srednje škole Marka Marulića Slatina postavljam pitanje što nama znači okoliš i kako mi svojim djelima možemo pozitivnije utjecati na prirodnu zajednicu u kojoj živimo?

Izdvojila bih članak 22. (dvadeset i drugi) Zakona o zaštiti okoliša u kojemu se govori o zaštiti šumskih područja. Naš je kraj, Slavonija, točnije Virovitičko-podravska županija bogat šumama. Drveće je znak „zdravijeg“ planeta. Neke od pozitivnih strana šuma su: utjecaj na lokalne klimatske uvjete, u naseljenim područjima smanjuju onečišćenje zraka, štite od neželjenih zvukova, uljepšavaju gradove, skladište su ugljika i druge.

S ponosom možemo reći kako je veći dio teritorija Hrvatske prekriven šumom. Vrlo je važno na vrijeme podići svjesnost o sječi šuma. Proces sječe šuma za sobom uvijek mora povlačiti i ponovno pošumljavanje što bi trebalo biti uređeno zakonom. Ako samo siječemo i ništa ne činimo,

vrlo brzo bismo mogli ostati bez drveća i resursa koja ona donose. Ne bi bilo poželjno sječi drveće samo kako bismo izvezili poluproizvode – planke i daske. Ako već iskorištavamo svoje bogate resurse, to bismo trebali iskoristiti u svrhu finalnog prerađivanja i stvaranja dodane vrijednosti.

U našem kraju svojedobno je postojala drvna industrija, poduzeće Gaj, u kojoj je bilo zaposleno nekoliko tisuća ljudi. Nekoć je to poduzeće bilo sinonim za jaku drvnu industriju koja je izrađivala finalne proizvode: namještaj, drvene lukove za dvorane, pa čak i pete za klompe. Danas pak izvozimo drvnu sirovinu, a istovremeno uvozimo namještaj primjerice iz Ikee, talijanske kuhinje i drugih.

Trebali bismo više podržavati i davati poticaje za finalnu proizvodnju u drvoprerađivačkoj industriji i samim tim zapošljavati mlade ljude koji ne bi morali ići tražiti sreću izvan domovine. Šume nisu samo ljepota koju vidimo ili turizam na kojemu zarađujemo novce već bi trebali biti u službi napretka i bogatstva našeg kraja i svih njegovih stanovnika. To je nešto što bismo trebali svi uvidjeti i cijeliti.

Tek kada bismo ostali bez bogatstva našeg kraja, a pri tome ne mislim samo na materijalno, tada bismo tek shvatili što smo propustili učiniti a mogli smo. Stoga razmišljajmo na vrijeme. Dopustimo prirodi da se razvija. Nemojmo uskraćivati budućim generacijama ono što smo mi naslijedili. Mislimo holistički i dopustimo ulaz promjenama koje su nam neophodne.

Vrlo je bitno na vrijeme shvatiti koliko nam zapravo okoliš pomaže u životu te koliko nam omogućuje zdrav život. Bez tih šuma se ne bismo mogli zamisliti. Kakvo je stanje sada - takvim ga i treba održati, uz malo poboljšanja, više opreznosti i preispitivanja tko sve ima pristup šumskom zemljištu. Ne bi svatko olako trebao imati pristup te rušiti drva kako god hoće. To je naše blago. Naš zrak i naša pluća. Iz toga razloga bismo trebali biti zahvalni i učiniti sve u poboljšavanju našeg okoliša poradi dobrobiti sadašnje i budućih generacija. Hvala.

Noa Fazekaš

Poštovani Predsjedniče Sabora, kolegice i kolege zastupnici,

zaštita i očuvanje okoliša je jedno od najvažnijih pitanja vezanih za opstanak čovječanstva. Zato mi je drago da danas raspravljamo o navedenom Zakonu koji je obuhvatio većinu najvažnijih odredbi vezanih za ovu temu. Naglasak je stavljen na dokumente održivog razvoja i zaštite okoliša, institucije zadužene

za procjenu utjecaja na okoliš te na pravne odredbe vezane za dobivanje dozvola za rad postrojenja, a sve u svrhu očuvanja prirodne baštine Hrvatske. Istaknuta je i potreba suradnje Sabora, Vlade, jedinica lokalne i regionalne samouprave i javnih institucija kao i potreba suradnje Republike Hrvatske s drugim zemljama članicama Europske unije. Iako su sva ova područja dosta dobro obuhvaćena ovim Zakonom, prostor za napredak postoji u dijelu koji govori o suradnji s građanima te njihovom educiranju koje bi uvelike unaprijedilo provođenje Zakona.

Građani RH nažalost često nisu svjesni da određene njihove aktivnosti čine štetu okolišu. Uz to, nisu svjesni ni važnosti zaštite i očuvanja okoliša. Najbolji primjer je odvajanje otpada koje bi moglo biti puno učinkovitije kada bi ljudima bile jasnije prikazane prednosti tog procesa i ispravan način provođenja istog. Mnogi ljudi, misleći da to nije učinkovito ili da je pak prekomplicirano, ne odvajaju otpad već ga radije pale u svojim vrtovima nesvjesni da štete prirodi. U Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno raširena svijest o važnosti zaštite okoliša i mogućim posljedicama koje zagađenje okoliša može imati na kvalitetu života ljudi. Najbolji način ostvarivanja svijesti o važnosti rješavanja ovog problema je definitivno edukacija šire javnosti.

Smatram da poruka o važnosti očuvanja prirode i načinima na koje se to može učiniti može doprijeti do velikog broja ljudi putem javnih i medijskih kampanja koje bi provodilo Ministarstvo zaduženo za zaštitu okoliša. Kad bi to pridodali već Zakonom definirano obrazovanje djece i mladih koju bi uznavedeno Ministarstvo provodilo i Ministarstvo obrazovanja, u dogledno vrijeme bismo stvorili ekološki osviješteno društvo koje bi uvelike pomoglo sačuvati prekrasnu prirodu Hrvatske.

Zato predlažem da se stavak 3 članka 220. Zakona o zaštiti okoliša izmjeni tekstem: „Ministarstvo zaduženo za zaštitu okoliša dužno je provoditi edukacije te javne i medijske kampanje koje će podizati svijest građana o važnosti zaštite okoliša te educirati građane o postupcima kojima oni mogu doprinijeti očuvanju prirode i okoliša.“

Smatram da je ovaj amandman izrazito važan za cilj koji želimo ostvariti, a to je očuvana i zaštićena priroda kojom će se Hrvatska ponositi u bližoj, ali i daljoj budućnosti. Zato se nadam da ćemo danas svi zajedno prepoznati važnost ovog Zakona i da ćemo isti, zajedno s ovim amandmanom, podržati konsenzusom svih Klubova zastupnika. Hvala.

Valentino Đumljija

Poštovani Predsjedniče Sabora, kolegice i kolege zastupnici,

okoliš i prirodna bogatstva Republike Hrvatske obiluju potencijalom za gospodarski i ekonomski napredak koji je moguć samo uz pravovremenu i pravilnu zaštitu okoliša. Održivi razvoj potrebno je provoditi u sklopu političke strategije kontinuiranog gospodarskog i socijalnog napretka, bez štete za okoliš i prirodne izvore bitne za ljudske djelatnosti u budućnosti. Kao najveća prijetnja okolišu nameću se onečišćivači u vidu neodgovornih pojedinaca u društvu, ali isto tako i velikih kompanija koje se isključivo fokusiraju na vlastiti profit i zanemaruju ulaganja u mjere predostrožnosti kako se prilikom njihovog poslovanje ne bi onečistio okoliš.

Prema članku 16. Zakona o zaštiti okoliša u 3 stavka izriču se obveze onečišćivača koje uključuju nadoknadu počinjene štete i financiranje daljnjih procjena ugroze okoliša, no nedavni primjeri pokazuju manjkavost i propuste ovoga zakona. Naime, krajem rujna 2022. godine dogodilo se veliko onečišćenje mora na području Brodosplita istjecanjem goleme količine mazuta s kopna. Nadalje, početkom studenog iste godine ustanovljeno je površinsko onečišćenje mora lož uljem u neposrednoj blizini Termo elektrane Rijeka. Također, želio bih istaknuti i onečišćenje potoka Javorice u Slatini, a riječ

je o onečišćenju na koje snažno utječe ljudski faktor, odnosno potok onečišćuju otpadne vode i otpad iz kućanstva. Važno je naglasiti da je moguća pojava ponovnih ekocida na istim ili nekim drugim područjima u Republici Hrvatskoj pa je u što skorijem vremenu potrebno korigirati zakon. Prvi korak promjene zakona odnosio bi se na vlasnike ili upravitelje kompanija i poduzeća, a uključivao bi uvođenje obveznog žurnog pravosudnog postupka za sva odgovorna tijela. Postojeći zakon iskazuje prisustvo kazni, no presudna promjena je iskazivanje kazni sukladno s prosječnom dobiti određene kompanije i poduzeća jer tada se postiže veći efekt negativnog sankcioniranja. Analogno provođenju zakona za vlasnike poduzeća ili kompanija provodio bi se i zakon za fizičke osobe, a kazne bi se određivala sudskim procesom s obzirom na visinu primanja fizičke osobe. Prema trenutnom zakonu ukoliko je sudski proces i provođenje policijskih istraživanja u dogovoru s nadležnim institucijama previsok za državno financiranje, tada vlasnik kompanije ili poduzeća pokriva troškove o vlastitom računu. Jedna od ključnih dopuna postojećeg zakona je uvođenje zatvorske kazne sukladnog trajanja ako onečišćivač nije u financijskom stanju pokriti počinjenu štetu i/ili dodatne troškove suđenja ili specijalističkih promatranja okoliša.

Smatram da je navedeno poboljšanje postojećeg zakona ključno za formiranje održivog razvoja i napretka društva Republike Hrvatske. Također, pomisao na namjerno ugrožavanje ili onečišćenje okoliša bi stagnirala zbog bojazni o navedenim negativnim društvenim sankcijama koje se mogu i promovirati kroz promidžbeni ili reklamni sadržaj kako bi doprle do što većeg broja ljudi.

Nadam se da ćemo svi ovdje zajedno okupljeni prepoznati važnost ovoga Zakona i amandmana te podržati ga konsenzusom svih Klubova zastupnika. Zahvaljujem se na vašoj pažnji.

Helena Tariša

Poštovani Predsjedniče Sabora, kolegice i kolege zastupnici,

Kada pomislimo na okoliš, mislimo na prostor u kojem živimo i dišemo. Okoliš koji nas okružuje mora osigurati temeljne stvari potrebne za život, kao što su zrak, voda i hrana, uz to, važno je da nam okoliš pruža i osjećaj sigurnosti. Naime, sve češće smo svjedoci uništavanja okoliša, a možda čak i sudionici. Ako se malo osvrnemo oko sebe, možemo primijetiti ostatke smeća na svakom ćošku, kao što su omoti čokoladica, plastične ili staklene boce i slično. To je samo jedan veoma mali primjer uništavanja okoliša u našoj blizini, postoje i mnoge druge, veće stvari, koje se događaju na globalnoj razini te na koje pojedinac ne može utjecati. Međutim, svako od nas može pridonijeti očuvanju okoliša na svoj način te tako osigurati bolji životni prostor sebi, a i drugima. Upravo iz tog razloga, kako bi se zaštitila ljepota okoliša koju naš kraj pruža, Hrvatski sabor donio je odluku o proglašenju Zakona o zaštiti okoliša kojim se uređuju sva načela i informacije vezane uz pitanje očuvanja okoliša.

Živeći užurbanim životom, nerijetko zaboravimo se osvrnuti oko sebe i obratiti pažnju na prirodne ljepote koje nas okružuju. Bez obzira na to padala li kiša, sjalo sunce ili puhao jak vjetar u našem okolišu možemo pronaći detalje koje ga čine posebnim. Najljepši primjer toga jesu izlasci i zalasci Sunca, kada se boje, bile one tople ili hladne prelijevaju jedna u drugu te zajedno u kontrastu s oblacima stvaraju šarolike slike na obzoru. Nakon toga nastupaju ostale zvijezde koje na noćnom nebu sijaju kao božićne lampice te se njihova svjetlost isprepliće s mjesečevim zrakama. Kako bi bili u mogućnosti vidjeti navede prirodne fenomene, u donesenom Zakonu postoji odjeljak koji se odnosi upravo na zaštitu od svjetlosnog onečišćenja proizvedenog ljudskim djelovanjem. (Članak 32.) Naime, ljudi svojim djelovanjem remete razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima kojima je uzrok svjetlosti iz umjetnih izvora. Osobito iznad velikih gradskih središta, što uzrokuje mnoge štetne pojave za ekosustav jer ometa let ptica i također remeti astronomska promatranja. Međutim, područje Virovitičko - podravske

županije čine uglavnom ruralna središta te polucija zraka umjetnom svjetlošću ne predstavlja toliki problem, ovdje se uglavnom susrećemo s problemima gospodarenja otpadom te zaštititi zemlje i voda od štetnog utjecaja kemikalija, jer se stanovništvo većinski bavi poljoprivredom, za koju koriste umjetna gnojiva i pesticide.

Također, većina bi se složila kako su dva najljepša godišnja doba upravo proljeće i ljeto, a kada bi ih pitali zašto - odgovor bi vjerojatno imao veze s nježnim nijansama raznog cvijeća, osjećajem topline sunčeva dodira ili nečime sličnim. Kako bi nastavili udisati svjež zrak, smanjili utjecaj klimatskih promjena te zaštitili naše zdravlje važno je da svi sudjelujemo i budemo aktivni u očuvanju okoliša. Svjesno ili nesvjesno učinili smo zlo svojem okolišu barem jednom u životu, nikad nije kasno napraviti iskorak i osvijestiti se te započeti živjeti u skladu s prirodom. Ako to ne učinimo, prije ili kasnije, ponestat će nam mjesta za odlazak na godišnji odmor, vode će biti zagađene, zrak nečist i/ili ćemo imati zdravstveni problema koji će nam onemogućavati užitke koje sada poznajemo. Hvala.

Karlo Martinović

Poštovani Predsjedniče sabora, kolege i kolegice zastupnici,

Sve vas srdačno pozdravljam. Ime mi je Karlo Martinović i idem u 1. razred gimnazije SŠ Marka Marulića u Slatini. Sretan sam što sam danas ovdje, ne samo zato što se nalazim u zgradi gdje se donose i usvajaju prijedlozi za učiniti lijepu našu još ljepšom, već i zato što danas ovdje pričamo o važnoj temi usko vezanoj uz moju osobnost – o zaštiti okoliša.

Od najranijih dana živim u Slatini - mjestu u kojem se zbog geografskog položaja može uživati. Okružena je šumama Papuka, rijekom Dravom i plodnim oranicama. Moja okolina samo je podupirala moju veliku ljubav i interes za prirodu i naš okoliš zajedno s modernim prirodoslovcima i ljubiteljima prirode poput Steva Backshalla, Sir Davida Attenborougha i Bena Fogla uz čije sam dokumentarne emisije odrastao. Kao takav, nisam mogao ne primijetiti određene promjene koje su se počele događati u mojem divnom zavičaju poput smanjenja kvalitete tla, smanjenja vodostaja potoka i jezera te smanjenja bioraznolikosti. Danas se u znanstvenim krugovima priča o antropocenu – predloženoj geološkoj epohi kojom dominira čovjek – kada se spominju promjene.

Virovitičko-podravska županija je puna divljih životinja i biljaka. Posebno se dičimo i ponosimo svojim endemima. I uistinu, problem nije u tome što imamo malo vrsta već što imamo male populacije vrsta, a posebno onih najvažnijih za oblikovanje zdravog ekosustava. Pragovedo, vuk i dabar bili su kroz povijest ključne vrste koje su održavale ekološku ravnotežu u Slavoniji. Posebno ću se osvrnuti na značaj dabrova. Oni zadržavaju rezerve vode, tako da je ne nedostaje i tijekom najsuših razdoblja. Zadržavanjem vode natapaju okolno tlo i poboljšavaju mu kvalitetu. I ono najvažnije, zadržavajući više vode na jednome mjestu oni omogućuju životne uvjete za desetke drugih vrsta uključujući insekte, ptice močvarice, i vodozemce čije su populacije u velikoj opasnosti. S obzirom da se u mom zavičaju pojavljuje mnogo voda u različitim oblicima, predlažem zaštitu voda kako bismo potpomogli zdravlju ekosustava oko Slatine. Vodene površine koje trebaju biti potpomognute su akumulacijsko jezero Javorica koje je od svoga nastanka 2005. pokazalo pozitivan utjecaj na ovdašnji ekosustav i na ljude grada Slatine, potok koji prolazi kroz Potočanski rekreacijski centar i potok koji prolazi kraj skijališta Tominac. Ono što ovim površinama koje su pod upravom Hrvatskih voda treba jest redovita skrb koja uključuje izmuljivanje (kada pričamo o jezeru) i gradnju svojevrstnih „dabrovskih brana“ radi očuvanja višeg vodostaja preko dužeg djela godine (kada govorimo o potocima). Ono što dakle moj zavičaj treba jest više vode tijekom cijele godine i redovito vršenje analize njene kakvoće za osiguravanje zdravlja čitavog područja u kojem se voda nalazi. Predlažem promjenu članka 20. stavka 1 koji govori o zaštiti

sastavnica okoliša pojedinačno i u cjelini te predlažem nadopunu: Ako se na jednoj od sastavnica okoliša negativno ljudsko djelovanje već odrazilo reagira se žurnim postupkom obnove po principima članka 187. i članka 188.

Nakraju bih volio citirati J. R. R. Tolkiena koji je u prenesenom značenju pisao o mnogim problemima pa tako i o antropocenu: „Sve što trebamo učiniti jest odlučiti što ćemo s vremenom kojeg imamo.“ Vrijeme je za promjenu. Hvala.